

Certifikační programy v arboristice

Josef Grábner

Diskuse nad tím, zda kvalitního realizátora prací v oboru péče o dřeviny poznáme podle vzdělání, nebo podle certifikátu, probíhá již velmi dlouho. Obě strany tohoto sporu se shodují v konstatování, že práce prováděné na stromech jsou nevratné a často mohou způsobit škody

Certifikace ETW. Foto Josef Grábner

nepředstavitelného rozsahu. Fakt, že zvláště v menších obcích jsou občas ke „zkracování stromů“ přizváni vedle lesních dělníků i příslušníci místního sboru hasičů, patří mezi noční můry všech, kdo byli někdy s výsledkem takovýchto projektů konfrontováni.

Vzdělání v oboru péče o dřeviny v České republice probíhá pouze na některých odborných školách, a to se značnou dynamikou výměny pedagogického personálu. Značně se liší i zajištění vzdělávacích aktivit a jejich propojení s aktuální praxí. Ještě rozšířenější je výuka akademická (tedy úrovně bakalářského a magisterského studia). Přes značné ambice některých univerzit v posledních cca 8 letech se dosud nepodařilo sjednotit ani vzdělávací programy, ani teoretická a praktická východiska vyučujících. Výsledkem je pelmel různých přístupů, které je velmi podnětné sledovat z akademického pohledu, ovšem do praxe přinášejí spíše zmatky než harmonizaci.

Reflexí tohoto stavu je aktivita směřující přímo z praxe – od arboristů – a snažící se vytvořit dělicí čáru mezi osobami, které při zkoušce (certifikaci) prokázaly odpovídající úroveň znalostí a schopností a mezi „ostatními odborníky“. Tento zjednodušený přístup je vysoce pragmatický a vytváří tak základní nástroj k prokazování specifické kvalifikace například pro účely výběrových řízení. Odpadá tím velmi komplikovaný proces zkoumání, zda absolvent té či oné fakulty prošel odpovídající výukou či nikoli – adept bud' u zkoušky v praktickém či teoretickém testu prospěje, či nikoli.

Mezinárodní certifikace

Největší arboristickou certifikační autoritou je americká International Society of Arboriculture (ISA), která působí takřka na celém světě. V zemích Evropské unie je aktivní organizace European Arboricultural Council – Evropská arboristická rada (EAC).

International Society of Arboriculture (ISA)

Mezinárodní arboristická společnost (ISA) je americká nezisková organizace, která sdružuje arboristy po celém světě. Z pohledu celosvětového měřítka je tato organizace nejznámější a největší. Byla založena v roce 1924. ISA v současné době nabízí následujících šest certifikačních programů:

- ↪ *ISA Certified Arborist (Certifikovaný arborista)*
- ↪ *ISA Certified Arborist – Utility Specialist (Specialista pro práci kolem nadzemních vedení)*
- ↪ *ISA Certified Arborist – Municipal Specialist (Specialista samosprávy)*
- ↪ *ISA Certified Tree Worker – Climber Specialist (Výškový specialista – stromolezec)*
- ↪ *ISA Certified Tree Worker – Aerial Lift Specialist (Výškový specialista – práce s hydraulickou plošinou)*
- ↪ *ISA Board Certified Master Arborist (Certifikovaný vedoucí arborista)*

Certifikace ETW ve Švédsku. Foto Josef Grábner

Certifikace ISA v České republice

Žádná z výše uvedených certifikací společnosti ISA není v současné době v České republice realizována. Přesto můžeme potkat českého arboristu vlastního certifikát ISA. Většinou jsou to případy, kdy dotyčný získal certifikaci v zahraničí.

European Arboricultural Council (EAC)

Evropská arboristická rada (EAC) byla založena v roce 1992. EAC vytvořila program evropské certifikace arboristů European Tree Worker a European Tree Technician. Platnými členy EAC na začátku roku 2017 je 23 států Evropy.

Certifikační programy EAC

V současné době nabízí EAC tři certifikační programy:

- ↪ *European Tree Worker = Evropský arborista*
- ↪ *European Tree Worker – Platform = Evropský arborista s plošinou*
- ↪ *European Tree Technician = Evropský arborista – technik*

European Tree Worker = Evropský arborista (ETW)

ETW je certifikace určená především pro aktivní arboristy pečující o stromy pomocí stromolezecké techniky. Na vývoji této certifikace se aktivně podílela i Společnost pro zahradní a krajinářskou

tvorbu – Sekce péče o dřeviny – ISA z České republiky. Tato organizace nabízí certifikaci ETW v ČR již od začátku milénia až doposud. Bližší informace na webu www.arboristika.cz. Začátkem roku 2017 bylo v České republice 145 certifikovaných ETW.

European Tree Worker – Platform = Evropský arborista s plošinou
Jedná se o certifikaci, jejíž vlastník je arborista odborně ošetřující stromy pomocí hydraulické plošiny. Tato zkouška je, až na zkušební část práce s plošinou, totožná s certifikací ETW.

European Tree Technician = Evropský arborista – technik (ETT)
Certifikace „Evropský arborista – technik“ je v současné době postavena nejvýše ze všech certifikací EAC. Cílovou skupinou tohoto typu certifikace jsou arboristé pracující v nižším nebo středním managementu nebo provádějící kontrolní činnost v oboru arboristika.

Recertifikace certifikačních programů EAC
Certifikace ETW a ETW – Platform mají omezenou platnost, která je stanovena na tři roky. Certifikace ETT má v současné době (rok 2017) neomezenou platnost.

Národní certifikace
Národní certifikační programy dokážou přesněji cílit na kulturní, ale i praktické aspekty dané země. Tento druh certifikací je tedy vhodný pro nejširší spektrum osob, které zasahují do života stromů. Ať už teoreticky návrhem opatření pro daného jedince, či prakticky samotnou realizací navrženého opatření.

Český certifikovaný arborista (ČČA)
V České republice byl v rámci aktivit Českého svazu ochránců přírody (ČSOP, z.s.) v roce 2006

4 / 2017 Ochrana přírody
spuštěn certifikační program Český certifikovaný arborista (ČČA). Český svaz ochránců přírody je nositelem této certifikace. Po odborné stránce byla do podzimu roku 2016 garantem Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity v Brně. Na počátku roku 2017 je certifikace převedena zpět na nositele ČSOP, z.s., a spoluvyhlašovatelem certifikace ČČA se stává Česká zemědělská univerzita v Praze – Fakulta životního prostředí. Spolu s nositelem se na certifikacích podílí partneři programu MENDELu Brno, AOPK ČR, Singing Rock, SZÚZ, SZKT, Pavouci. Kanceláří programu ČČA je Arboristická akademie, ZO ČSOP. Cílem tohoto certifikačního programu je připravit databázi odborníků, kteří složením zkoušky před komisí prokážou, že jsou schopni kvalifikovaně a bezpečně realizovat různé úkony v rámci péče o dřeviny. Držiteli národního certifikátu je aktuálně přes 270 osob. V této oblasti lze v dohledné době předpokládat další dynamický rozvoj. Důvodem je především stále se zvyšující tlak na kvalifikovanou, kvalitní a bezpečnou péči o stromy. Tento tlak už není vyvíjen jen na poli soukromém a ve státní sféře pečující o zeleň ve městech a obcích, ale i vegetaci v blízkosti sítí technického vybavení, silnic, železnic atp.

Certifikační programy ČČA
ČČA má v současné době tyto čtyři stupně:

- *Český certifikovaný arborista – Pozemní pracovník*
- *Český certifikovaný arborista – Plošinář*
- *Český certifikovaný arborista – Stromolezec*
- *Český certifikovaný arborista – Konzultant*

Český certifikovaný arborista – Pozemní pracovník (ČČA – Pozemní pracovník)
ČČA je základní úrovní z nabízených certifikací. Je to certifikace určená pro pracovníky ošetřující dřeviny, které jsou dostupné ze země nebo nízké-

ho žebříku s cílem udržet je zdravé a bezpečné. Hlavní okruhy činnosti ČČA jsou výsadba, kontrola a ošetřování keřů a stromů. Při certifikaci jsou od uchazeče vyžadovány základní znalosti péče o dřeviny. Musí tedy být schopen znát elementární biologické základy péče o dřeviny tak, aby mohl provádět zadaná arboristická opatření. Určit základní druhy dřevin, znát základní reakce dřevin na poranění a stresové faktory a vysvětlit vliv dřevin na okolní prostředí. ČČA má dvě nadstavbové specializace, a to:

- *ČČA – Plošinář*
- *ČČA – Stromolezec.*

Český certifikovaný arborista – Plošinář (ČČA Plošinář)
ČČA Plošinář je certifikace určená pro pracovníky, kteří provádějí ošetření dřevin výhradně s využitím vysokozdvizné plošiny, zejména ve specifických oblastech, jako je péče o doprovodnou zeleň komunikací a o dřeviny podél veřejné technické infrastruktury.

Český certifikovaný arborista – Stromolezec (ČČA Stromolezec)
Certifikace určená pro arboristy, kteří provádějí komplexní ošetření dřevin se znalostí využití speciálních stromolezeckých technik.

Český certifikovaný arborista – Konzultant (ČČA Konzultant)
Tato úroveň je určena především pro arboristy, kteří provádějí poradenskou činnost, zejména zpracování dendrologických průzkumů a zajišťování technického dozoru. Pro certifikaci ČČA Konzultant se vyžaduje znalost z oblastí dendrologie, ekofyziologie, fytopatologie, ohodnocování dřevin, inventarizace a hodnocení stavu dřevin, ochrana přírody a praktické arboristiky.

Srovnání certifikačních programů
Pro přehlednost je v níže uvedené tabulce porovnání arboristických certifikací, které je možné v ČR absolvovat. Velmi často dochází k záměně úrovní certifikace ČČA – Pozemní pracovník a certifikace ETW – Evropský arborista. Ty jsou ve výběrových řízeních stavěny na stejnou úroveň, což ale není správně. European Tree Worker – Evropský arborista je na úrovni ČČA – Stromolezec. Viz tabulka číslo 1.

Bližší informace k ČČA, viz www.ceskycertifikovanyarborista.cz

Evropská komise rozšířila seznam významných invazních nepůvodních druhů.

Co z toho plyne pro péči o přírodu v České republice?

Jan Plesník

Jádrem nařízení č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů jsou zejména opatření proti druhům a nižším taxonům, považovaným za invazní nepůvodní druhy s významným dopadem na Evropskou unii. Jedná se o druhy nepůvodní v celé EU (s výjimkou

nejvzdálenějších oblastí), které by měly být schopny vytvořit životaschopnou populaci, jež se dokáže rozšířit do přinejmenším dvou států EU nebo jedné mořské podoblasti. Současně mají vykazovat závažný dopad na biologickou rozmanitost, lidské zdraví a hospodářství nebo musí být tento dopad vysoce pravděpodobný.

Netykavka žláznatá se velmi úspěšně šíří podél vodních toků. Foto Dana Turoňová

Tab. 1: Porovnání jednotlivých certifikací dle úrovně. Zpracoval Josef Grábner

POROVNÁNÍ JEDNOTLIVÝCH CERTIFIKACÍ DLE ÚROVNĚ			
1. ÚROVEŇ	ČČA - POZEMNÍ PRACOVNÍK		
2. ÚROVEŇ	ČČA - PLOŠINÁŘ		
3. ÚROVEŇ	EVROPSKÝ ARBORISTA	ČČA - STROMOLEZEC	
	EVROPSKÝ ARBORISTA S PLOŠINOU		
4. ÚROVEŇ	ČČA - KONZULTANT		
5. ÚROVEŇ	EVROPSKÝ ARBORISTA - TECHNIK		
	ETW = EVROPSKÝ ARBORISTA	ČČA = ČESKÝ CERTIFIKOVANÝ ARBORISTA	
	ETW - PLATFORM = EVROPSKÝ ARBORISTA S PLOŠINOU		
	ETT = EVROPSKÝ ARBORISTA - TECHNIK		